

ACTA POLITOLOGICA

www.acpo.cz

INTERNETOVÝ RECENZOVANÝ ČASOPIS

2010 | Vol. 2 | No. 1 | ISSN 1803-8220

PECKA, Emanuel (2010). *Sociologie politiky*. Praha: Grada Publishing a.s. 240 s. ISBN 978-80-247-2793-6.

RECENZE BLANKY ŘÍCHOVÉ

Tento článek podléhá autorským právům, kopírování a využívání jeho obsahu bez řádného odkazování na něj je považováno za plagiátorství a podléhá sankcím dle platné legislativy.

Internetový recenzovaný časopis vydává Univerzita Karlova v Praze,
Katedra politologie Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd.

Acta Politologica | Katedra politologie | Institut politologických studií | Fakulta sociálních věd |

Univerzita Karlova v Praze | U Kříže 8 | 158 00 Praha 5 – Jinonice

www.acpo.cz | acpo@fsv.cuni.cz | +420 251 080 214

PECKA, Emanuel (2010). *Sociologie politiky*. Praha: Grada Publishing a.s. 240 s. ISBN 978-80-247-2793-6.

Problematika sociálně-kulturních kontextů politického života moderních demokracií je důležitou, byť v českém politologickém diskurzu doposud spíše okrajovou tematikou. Hodnotnými tematickými i metodologickými výjimkami jsou nesporně práce M. Skovajsy¹ či K. B. Müllera², které se věnují problematice politické kultury, respektive charakteristice politické kultury české společnosti. Tomuto tematickému zaměření je zasvěcena i nejnovější publikace prof. E. Pecky. Autorovým východiskem je vztah kultury a politické kultury v tom nejširším slova smyslu, přičemž podstatnou část práce tvoří reflexe vývoje české, resp. československé společnosti od období socialismu po současnost.

Práce přibližuje jednak základní obecně-teoretické přístupy k analýze politické kultury, věnuje se i problematice národní identity (kapitola Národní identita a sociální chování), teoriím rasy a rasovým projevům v současnosti (kapitola Populace a rasy), nevyhýbá se ani tématům kriminality, prostituce, rodiny či výskytu sebevražd v současné české společnosti (kapitola Sociální problémy a politika); zvláště posledně zmiňovaná tematika není v textu z pochopitelných důvodů rozpracována do podrobností, ale přesto čtenář získá o těchto tematických okruzích základní informaci, která ho, doufejme, přivede v budoucnu k hlubšímu zájmu o konkrétní problematiku. Bohužel i závažnější problematika jakou je nesporně terorismu či národní identity je zmíněna spíše ve zkratce, což se může v daném kulturně konceptuálním zaměření práce jevit jako nedostatečné. Budiž v této souvislosti řečeno, že hlavním tématem předkládané souhrnné monografie není analýza daných tematických okruhů, ale snaha autora připomenout ta nejzávažnější témata, která dle jeho soudu jsou pro analýzu politické sociologie relevantní, a to s ohledem na současné zaměření oboru.

Samostatná kapitola monografie je naopak věnována problematice sociální a mocenské struktury společnosti. E. Pecka se v ní zaměřil na zmapování hlavních přístupů k analýze různých typů sociálních aktérů a institucí včetně politických stran, státu, sociálních skupin a tříd. Otázkou konceptuální pak je, do jaké míry je vhodné vyčleňovat nátlakové skupiny vně struktur politické moci, kam autor řadí toliko stát a politické strany. V této souvislosti je třeba vytknout autorovi nedostatky v souhrnném přehledu literatury – jen těžko lze přijmout, že v seznamu nejsou uvedeny žádné výraznější české texty vztahující se k problematice stran a stranických systémů. Nechci autorovi v žádném případě předpisovat, jaké texty musí pokládat za relevantní, přesto bych předpokládala, že začlenění práce M. Nováka³, M. Strmisky a P. Fialy⁴ alespoň do závěrečného seznamu literatury by bylo vhodné

¹ SKOVAJSA, M. (2006). *Politická kultura. Přístupy, kritiky, uplatnění ve zkoumání politiky*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1136-8.

² MÜLLER, K. B. (2002). *Češi a občanská společnost. Pojem, problémy, východiska*. Praha: Triton, edice Filosofická setkávání. ISBN 80-7254-232-1; MÜLLER, K. B. (2008). *Evropa a občanská společnost*. Praha: Slon. ISBN 978-80-86429-84-7.

³ NOVÁK, M. (1997). *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: Slon. ISBN 80-85850-22-2.

(jsem přesvědčena o tom, že recenzovaná práce je koncipována jako svého druhu úvod do problematiky sociologie politiky a mnozí čtenáři, kteří text vezmou do rukou, by jistě ocenili, kdyby je seznam literatury navedl k dalším obsahově relevantním a analyticky rozsáhlejšími pracím zaměřeným na analýzu v Peckově textu zmíněných problémů).

Závažným tématem, které E. Pecka rovněž zařadil do svého přehledu, je problematika životního prostředí. Jistě potěší, že se autor ve svém textu věnuje i tomuto tématu, byť ho pro některé čtenáře možná překvapivě zapojuje do kontextu obecně-teoretické analýzy vztahu člověka a prostoru, jak jej pojímají představitelé politické geografie, a připomíná, že jedním z největších problémů současnosti je „politicky avanturistické porušování kontinuity ve vývoji lidské činnosti a zkušenosti. Respektování charakteru přírodního prostředí je pro národohospodářskou činnost a s ní často spjatou politickou aktivitu nezbytností. Nesprávné zásahy, plynoucí často z neznalosti, ideologického sebeklamu či krátkozrakého vidění mimořádných a lehce dosažitelných zisků, mohou působit značné ztráty ekologického i národohospodářského charakteru. Nemusí jít jen o katastrofické zhoršování kvality životního prostředí [...], ale i o likvidaci určité kontinuity daného přírodního prostředí.“ (s. 130)

V souvislosti s problematikou politické geografie je nutné ocenit, že autor připomíná nejen nejnovější bezproblémové koncepty, kterých politická geografie využívá, ale zmiňuje i koncepty geopolitiky (s. 132-134), které prostor spojovaly přednostně s expanzionistickou politikou, tedy koncepty, od nichž se současná politická geografie distancuje často do té míry, že tuto „historickou dimenzi“ politické geografie většinou taktně přechází mlčením (vztah Karla Haushofera a Adolfa Hitlera).

Všechna výše zmíněná témata jsou nesporně zajímavá a mnohé čtenáře upoutají, snad budou i inspirovat, ale co na Peckově nejnovějším textu ocení „profesionál“, je něco jiného: Je to velmi podrobná a otevřená analýza stavu českých sociálních věd a společenskovedního výzkumu v 60. a 70. letech 20. století (s. 62-93). Nemá na tomto místě cenu podrobněji rozebírat jednotlivé události či v textu připomínané „lidské příběhy“. Lze jen vřele doporučit – téměř jako povinný text – všem studentům politologie i těm kolegům, kteří se tematice předcházející roku 1968 a období normalizace profesně věnují, aby si text E. Pecky pročetli velmi pozorně. Podobně inspirativní je pak závěrečná kapitola věnovaná základům a zdrojům české sociologie (s. 201-233), v níž se autor věnuje jak vztahu sociologie k marxismu, tak práci T. G. Masaryka či sporům o sociologický objektivismus (pro ty, kteří znají dlouhodobou tematickou profesní „zálibu“ E. Pecky, již jsou teorie elit, připomenutí – i v této práci je problematika elit zastoupena, ale nikoli jako téma stěžejní).

Co říci závěrem? Nová práce E. Pecky je nesporně zajímavým odborně literárním počinem. Může upoutat skladbou témat, může upoutat lehkostí stylu a schopností autora udržet pozornost čtenáře, aniž by rezignoval na obsahovou kvalitu. Text je souvislým výkladem konceptů a témat, jimž se věnuje politická sociologie v rozsahu, který doposud nebyl v české odborné produkci zastoupen. Určitě by bylo možné s autorem polemizovat ohledně výběru

⁴ STRMISKA, M. a kol. (2005). *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-038-0. FIALA, P.; STRMISKA, M. (1998). *Teorie politických stran*. Brno: Barrister and Principal. ISBN 80-85947-31-5.

témat, avšak pro politologa bude text vždy zajímavý a přínosný tím, že poskytuje osobní výpověď o době, v níž se hekticky proměňovala česká a slovenská společnost a kterou autor prožíval nejen jako člověk, ale především jako sociology, resp. politický sociolog. V tomto ohledu je nová práce E. Pecky více než pouhým „úvodem do problematiky politické sociologie“. A tím si svou hodnotu jako „pramen poznání“ jistě uchová i v budoucnu.

Blanka Říchová⁵

---

⁵ Doc. PhDr. Blanka Říchová, CSc. je vedoucí katedry politologie Institutu politologických studií FSV UK. Kontakt: 3098@seznam.cz. Text vznikl v rámci výzkumného záměru FSV UK č. MSM 0021620841 „Rozvoj české společnosti v EU: výzvy a rizika. (Development of the Czech Society in the EU: Challenges and Risks.)“